

Netwerk voor monitoring van de Steenuil krijgt contouren

Michiel van der Weide

Hoe verloopt de aantalsontwikkeling van de Steenuil in Nederland? Het antwoord op die vraag kunnen we gaan geven op basis van het vele systematische telwerk dat door jullie wordt verricht. De monitoring van de Steenuil is sinds 2003 onderdeel van het Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB). SOVON werkt hieraan samen met Steenuilen Overleg Nederland (STONE) (van Dijk & van Turnhout 2003, van Dijk 2003).

Doelstelling monitoring

Het streven bij de monitoring is een goede steekproef te verzamelen uit Nederland. Daarvoor dienen in ieder geval de kerngebieden te worden geïnventariseerd. De doelstelling is niet een volledige landelijke dekking om bijvoorbeeld een verspreidingskaart te kunnen maken. Voor de monitoring is het van belang jaarlijks een flinke set aan gebieden op een vergelijkbare wijze te

onderzoeken en dit meerdere jaren voort te zetten.

Opbouw van het netwerk

SOVON is samen met STONE in 2003 gestart met het opbouwen van een netwerk van telgebieden voor Steenuilen. Om dit moment zijn er 74 telgebieden aangemeld. Zo zijn er bij SOVON elf gebieden bekend voor Drenthe, tien in Twente, negen in de Achterhoek en elf in het oostelijk deel van Noord-Brabant. Hiermee is een stevige basis gelegd. We weten echter dat er meer plaatsen systematisch wordt geïnventariseerd, alleen zijn deze inventarisatie nog niet aangemeld als telgebied. Op de bijgevoegde kaart van Nederland (figuur 1) staan de telgebieden die speciaal op Steenuilen worden geteld. Daarnaast zijn er via het broedvogelmeetnet van SOVON nog telgebieden waar alle broedvogels (of een deel ervan) worden geteld. Deze staan niet op de kaart.

Richtlijnen voor een telgebied:

- minimaal 5 Steenuilen (territoria) per gebied
- 125 tot maximaal 500 ha in rijk gebied
- 2500-5000 ha in arm gebied
- inventariseren volgens richtlijnen (territoria, niet uitsluitend bewoonde nestkasten)
- aanmelden bij SOVON met kaartje waarop de grenzen staan ingetekend

Figuur 1. Ligging van de geregistreerde Steenuil-telgebieden in 2003 met op de achtergrond de verspreiding van de Steenuil in Nederland. Let op: alleen telgebieden waarvan in januari 2004 kaarten met begrenzingen beschikbaar waren bij SOVON staan weergegeven.

Resultaten 2003 en 2004

Gezien de recente start van het steenuilen meetnet is het nog niet mogelijk resultaten te presenteren. Zo worden op het moment van schrijven de telformulieren van 2004 gereed gemaakt voor verwerking in de computer. Van 2003 zijn alle formulieren al wel verwerkt. Er konden van ruim 60 Steenuil-telgebieden de gegevens in de database worden opgenomen. Samen met het BMP komt het aantal territoria in telgebieden hiermee op 1033.

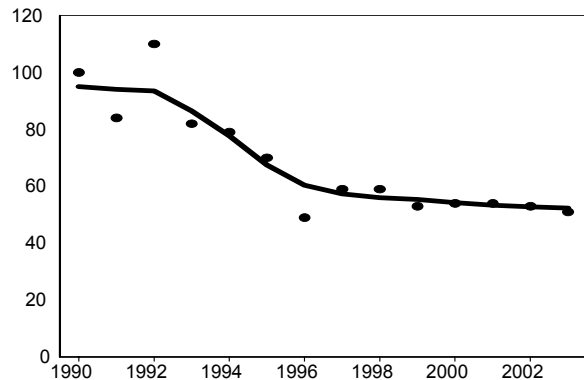
Flinke aantallen zijn bijvoorbeeld gemeld rond het Twente Saasveld (45 territoria, Ver. Bescherming Weidevogels en jong Wild), langs de IJssel bij Zalk (17 territoria, B. Schilder), in de Gelderse Vallei bij Kootwijkerbroek (13 territoria, P. Derksen), in de Achterhoek bij Lochem (51 territoria, B. Verboog), rond het Zuid-Hollandse Schipluiden (18 territoria, M. Kuijpers), de Zeeuwse Bevelanden (13 territoria, J. Wisse) en langs de Roer in Limburg (24 territoria, P. Beckers).

foto: Jan Stronks

We beschikken al wel over een trend van de Steenuil op basis van tellingen van het Broedvogel Monitoring Project (zie figuur 2). De grafiek dient terughoudend te worden bekeken omdat het een kleine en representatieve steekproef betreft. Om die problemen op te lossen is immers het nieuwe meetnet in 2003 opgestart. De lijn in de grafiek laat zien dat de populatie van de Steenuil de laatste jaren stabiel lijkt te zijn. De snelheid van de afname zoals de begin jaren negentig plaats vond is vertraagd tot enkele procenten. De cijfers van het BMP suggereren evenwel dat een halvering van de populatie ten opzichte van 1990. De strenge winters van halverwege de jaren negentig lijken hieraan te hebben bijgedragen.

Athene 10 / april 2005

Figuur 2. Populatieverloop van de Steenuil vanaf 1990 (op basis van proefvlakken BMP, ongewogen trend).

Meedoen?

Indien je een telgebied wilt gaan inventariseren op Steenuilen is het raadzaam contact op te nemen met de districtcoördinator (DC) van SOVON. De DC coördineert op regionaal niveau het inventarisatiewerk van het Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. Zie voor adressen www.sovon.nl of neem contact op met het SOVON-kantoor (024-6848111). Voor een juiste registratie van een telgebied bij SOVON is het noodzakelijk een kaart op te sturen met de begrenzing van het telgebied. Stuur deze kaart mee met het LSB-formulier waar de resultaten van het eerste jaar op zijn ingevuld.

Literatuur

- van Dijk A.J. 2003. Vliegende start monitoring Steenuil in 2003. Athene, Nieuwsbiref STONE nr.8: 4-7.
- van Dijk A.J. & van Turnhout C. 2003. Monitoring van de Steenuil. Athene, Nieuwsbiref STONE nr.7: 3-7.

SOVON Vogelonderzoek Nederland
Michiel van der Weide
coördinator zeldzame broedvogels
024-6848148/ michiel.vanderweide@sovon.nl